

1. Kvalita lidských zdrojů

1.1 Struktura obyvatel

Sídelní struktura

Na začátku sledovaného období existovalo na území kraje Vysočina 730 obcí. Tento počet se zmenšil o jednu ke konci roku 2001, kdy obec Prosatín zanikla sloučením s obcí Kuřimská Nová Ves. Daleko závažnější změna však kraj čekala k 1. lednu 2005, kdy bylo 25 obcí převedeno k Jihomoravskému kraji. V důsledku toho se výměra kraje snížila téměř o 13 000 hektarů a ubylo více než 7 000 obyvatel.¹

Pro osídlení v kraji Vysočina je charakteristická značně rozdrobená sídelní struktura, vyznačující se značným počtem malých či menších obcí, osad i samot. Zvláště typický je tento typ osídlení pro vyšší nadmořské polohy, zejména na západě a severu kraje.

Nejmenší obce (do 199 obyvatel) představovaly koncem roku 2005 téměř polovinu (47,7 %) celkového počtu obcí, žilo v nich však jen necelých osm procent obyvatelstva kraje. Na opačném pólu stála čtyři města s více než dvaceti tisíci obyvateli, na která připadala více než čtvrtina populace kraje.

Tab. 2.1.1 Základní ukazatele sídelní struktury k 31. 12. 2005

	Průměrný počet obyvatel		Průměrná výměra (km ²)		Hustota obyvatel na 1 km ²	Podíl osob žijících v	
	obce	části obce	obce	části obce		obcích do 200 obyvatel (%)	městech s 20 000 a více obyvateli (%)
Česká republika	1 641	680	12,6	5,2	130,0	1,9	44,2
Vysočina	725	364	9,7	4,9	75,0	7,8	26,8

Průměrná výměra jedné obce v kraji Vysočina nedosahovala na konci roku 2005 ani deseti km², výměra části obce ani pěti km². Počet obyvatel, připadajících v průměru na jednu obec, činil k témuž datu 725 osob a na část obce 364 osob, hustota osídlení dosahovala 75 obyvatel na jeden km².

Ve srovnání s Českou republikou má Vysočina nižší průměrnou výměru části obce i obce (o 23,0 %), výrazně menší je však především průměrný počet obyvatel části obce a obce, který nedosahuje ani poloviny úrovně České republiky (44,2 %). Důsledkem je pak i podstatně nižší hustota osídlení na Vysočině (o 55 osob).

S výše uvedeným souvisí i podstatně vyšší podíl populace, která na Vysočině žije v nejmenších obcích do 199 obyvatel. Ten je v kraji ve srovnání s úrovní České republiky více než čtyřnásobný. Naopak podíl měst s více než 20 000 obyvateli na Vysočině nedosahuje ani dvou třetin úrovně České republiky.

Města se v roce 2005 celkově podílela na obyvatelstvu kraje 58,5 %, to bylo o 11,7 procentního bodu méně než v celé České republice.

Věková struktura

Počet obyvatel kraje Vysočina se ve sledovaném období snížil téměř o tři tisíce osob (- 0,6 %), když úbytek obyvatelstva přirozenou měnou byl alespoň částečně kompenzován celkově kladným migračním saldem. Úbytek obyvatel se projevil více u žen než u mužů. Pokles se projevoval téměř ve všech věkových skupinách obyvatelstva v předproduktivním a produktivním věku. Výjimkou byla skupina 25 – 34 letých, v níž přibýlo více než 6 600 osob (přírůstek 8,5 %) a zejména obyvatelstvo ve věku 55 – 64 let, jehož počet se zvýšil o pětinu (o 10 900 osob). Projevil se tak posun početných ročníků ze sedmdesátých let a z doby konce II. světové války a prvních poválečných let do vyšších věkových skupin. V důsledku toho se současně snížil počet osob ve věku 45 – 54 let (o 4,1 %) a zejména 19 – 24 letých (o 14,2 %).

¹ Uvedená administrativní změna se dotkla především okresu Žďár nad Sázavou, jmenovitě ORP Bystřice nad Pernštejnem a Velké Meziříčí, za kterých bylo do ORP Tišnov převedeno 24 obcí. Jedna obec byla z ORP Náměšť nad Oslavou v okrese Třebíč převedena do ORP Ivančice.

Tab. 2.1.2 Obyvatelstvo podle věkových skupin

	Celkem			Muži			Ženy		
	2000 ¹⁾	2005	rozdíl 2005 - 2000 v bodech	2000 ¹⁾	2005	rozdíl 2005 - 2000 v bodech	2000 ¹⁾	2005	rozdíl 2005 - 2000 v bodech
Počet obyvatel	513 742	510 767	²⁾ -0,6	253 848	252 814	²⁾ -0,4	259 894	257 953	²⁾ -0,7
v tom ve věku (%):									
0 - 5 let	5,6	5,6	-0,1	5,9	5,8	-0,1	5,4	5,3	0,0
6 - 14 let	11,7	9,8	-1,9	12,2	10,2	-2,0	11,2	9,5	-1,7
15 - 18 let	5,6	5,4	-0,3	5,9	5,6	-0,2	5,4	5,1	-0,3
19 - 24 let	9,9	8,5	-1,4	10,3	8,9	-1,4	9,5	8,2	-1,3
25 - 34 let	15,1	16,5	1,4	15,7	17,2	1,4	14,4	15,7	1,3
35 - 44 let	13,6	13,4	-0,1	14,2	14,0	-0,3	12,9	12,9	0,0
45 - 54 let	14,4	13,9	-0,5	14,8	14,4	-0,4	14,0	13,4	-0,6
55 - 64 let	10,3	12,5	2,2	9,9	12,3	2,4	10,7	12,8	2,0
65 a více let	13,8	14,4	0,6	11,1	11,6	0,6	16,4	17,1	0,7

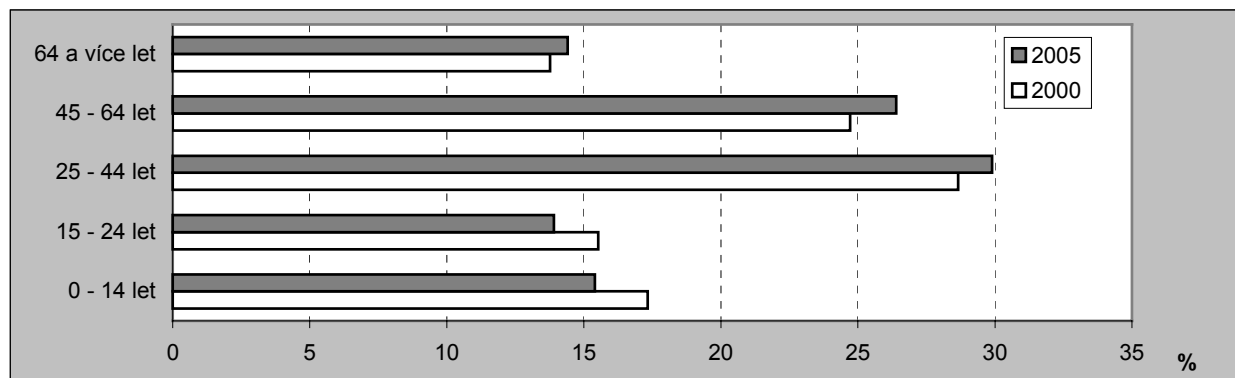
¹⁾ rok 2000 bez zpětného promítnutí výsledků SLDB 2001

²⁾ změna v %

Nejvýraznější úbytek však zaznamenáváme u dětí ve věku 6 – 14 let, jejichž počet se oproti roku 2000 snížil o více než 9 800 (o 16,4 %). Naproti tomu u nejmladší věkové skupiny (děti do 5 let) se v posledních letech projevilo určité oživení porodnosti, takže pokles u ní nebyl ani zdaleka tak výrazný (- 2,0 %).

Nejvíce se lišil vývoj u obou pohlaví ve věkové skupině 55 – 64 let, která byla v roce 2005 u mužů téměř o čtvrtinu početnější než roku 2000 (přírůstek 23,5 %, tedy téměř 5 900 osob), u žen byl přírůstek o 5,5 procentního bodu nižší.

Graf 2 Věková struktura obyvatel kraje Vysočina v letech 2000 a 2005

Vzdělanostní struktura

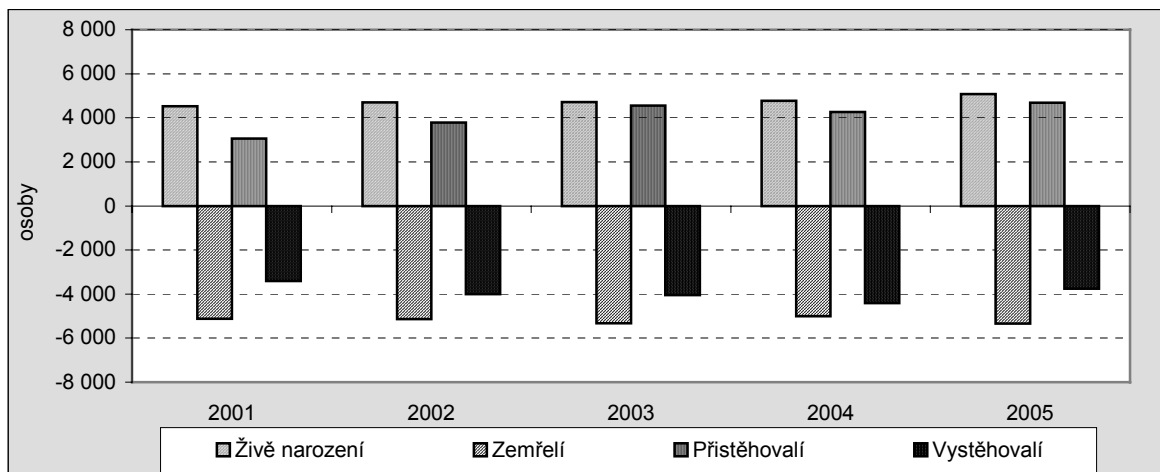
Podrobné údaje o vzdělání obyvatelstva jsou k dispozici ze sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo počátkem března 2001, tedy na začátku námi sledovaného období. Téměř čtvrtina obyvatel kraje ve věku 15 a více let měla tehdy pouze základní vzdělání (více než 103 tisíc, tedy 24,2 %), jen o málo méně osob bylo vyučeno (22,9 %). Střední odborné vzdělání bez maturity měl přes 75 tisíc obyvatel Vysočiny (17,7 %). Učební obor s maturitou absolvovalo 1,5 % osob, úplné střední všeobecné vzdělání s maturitou mělo více než 17 700 obyvatel kraje (4,1 %) a úplné střední odborné vzdělání s maturitou 18,6 % osob.

Tab. 2.1.3 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání (SLDB 2001)

	Vysočina			ČR celkem		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Obyvatelstvo celkem	429 483	210 166	219 317	8 575 198	4 133 067	4 442 131
v tom vzdělání (%):						
základní včetně neukončeného	24,2	17,5	30,6	23,0	16,5	29,1
vyučení bez maturity	22,9	28,4	17,7	20,5	25,7	15,7
střední odborné bez maturity	17,7	20,4	15,0	17,4	19,6	15,4
vyučení s maturitou	1,5	2,1	0,9	1,5	2,0	1,0
úplné střední všeobecné s maturitou	4,1	2,9	5,3	5,0	3,7	6,2
úplné střední odborné s maturitou	18,6	17,1	20,1	18,4	17,0	19,7
nástavbové studium	2,1	1,4	2,8	2,2	1,5	2,8
vyšší odborné	1,0	0,8	1,2	1,3	1,2	1,3
vysokoškolské	6,6	7,9	5,4	8,5	10,1	7,0
v tom (%):						
univerzitní	43,2	28,8	63,6	39,7	26,7	57,2
technické	26,8	39,4	8,9	30,1	43,6	11,8
ekonomické	11,7	9,9	14,3	14,5	12,9	16,7
zemědělské a veterinární	12,1	15,8	6,9	6,1	7,5	4,3
umělecké	0,7	0,5	0,8	1,8	1,7	1,9
ostatní	5,5	5,6	5,5	7,7	7,5	8,1
z vysokoškolského bakalářské	6,5	5,4	8,2	6,3	5,4	7,6
vědecká příprava	0,1	0,1	0,0	0,4	0,6	0,2
bez vzdělání	0,4	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5
nezjištěno	0,8	0,9	0,7	1,3	1,5	1,2

Nástavbové studium absolvovalo přes devět tisíc obyvatel, tedy 2,1 % osob patnáctiletých a starších, podíl vyššího odborného vzdělání činil přesně 1,0 %.

Graf 3 Pohyb obyvatel v kraji Vysočina v letech 2000 až 2005

Vysokoškolské vzdělání mělo na Vysočině ke dni posledního sčítání téměř 28 500 osob, tedy 6,6 % obyvatel ve věku 15 a více let. Z toho připadalo nejvíce na univerzitní vzdělání (43,2 % vysokoškoláků), za ním bylo technické zaměření (26,8 %), zemědělské a veterinární (12,1 %) a ekonomické (11,7 %). Bakalářský stupeň mělo 6,5 % osob s vysokoškolským vzděláním.

U žen stále přetrvává výrazně vyšší podíl osob pouze se základním vzděláním (o 13,1 procentního bodu více než u mužů), u mužů je naopak podstatně vyšší zastoupení vyučených (o 10,7 bodu více) a též obyvatel se středním odborným vzděláním bez maturity (o 5,4 bodu více než u žen).

Výrazný je mezi oběma pohlavími rozdíl v počtu osob s úplným středním všeobecným vzděláním s maturitou, kterých je u žen téměř dvakrát více (více než 11 600 oproti téměř 6 100 mužům) a také se výrazně více podílejí na celkovém počtu patnáctiletých a starších žen (rozdíl 2,4 bodu). Rovněž podíl osob s úplným středním odborným vzděláním s maturitou je u žen vyšší než u mužů (o 3,0 body) a obdobně je tomu i u nástavbového a vyššího odborného vzdělání.

Podíl osob s vysokoškolským vzděláním je ale znatelně vyšší u mužů (rozdíl 2,5 procentního bodu), v absolutních počtech jich v roce 2001 bylo o 42,0 % více než žen. Podle zaměření u mužů převládá technické a zemědělské a veterinární zaměření, u žen jednoznačně univerzitní vzdělání (téměř dvě třetiny žen s vysokoškolským vzděláním), rovněž se u nich častěji vyskytuje ekonomické zaměření. Bakalářský stupeň vzdělání byl mezi ženami zastoupen o 2,8 bodu častěji než u mužů.

Kraj Vysočina se ve srovnání s celou Českou republikou obecně vyznačuje vyšším podílem obyvatel se základním a středním vzděláním a nižším zastoupením osob se vzděláním vysokoškolským. Obyvatelé se základním vzděláním se na populaci ve věku 15 a více let na Vysočině podíleli o 1,2 bodu více než v České republice celkem, podíl vyučených byl o 2,4 procentního bodu vyšší a obyvatel se středním odborným vzděláním bez maturity byl vyšší o 0,3 bodu.

Úplné střední všeobecné vzdělání s maturitou bylo v roce 2001 na Vysočině zastoupeno méně než v republice celkem (o 0,9 bodu), o něco vyšší však byl podíl obyvatel s úplným středním odborným vzděláním s maturitou (o 0,2 bodu), nižší byl u nástavbového studia (o 0,1 bodu) a vyššího odborného vzdělání (o 0,3 bodu).

Osoby s vysokoškolským vzděláním se na celkovém počtu obyvatel patnáctiletých a starších v kraji podílely 6,6 %, což bylo o 1,9 procentního bodu méně než v České republice celkem. Výrazně více než v republice bylo na Vysočině zastoupeno univerzitní vzdělání (rozdíl 3,5 bodu), méně zaměření technické (- 3,3 bodu) a ekonomické (- 2,8 bodu). S ohledem na značný význam primárního sektoru v kraji nepřekvapí i podíl zemědělského a veterinárního vzdělání, které je ve srovnání s celou Českou republikou téměř dvojnásobný (12,1 % oproti 6,1 %).

Zastoupení bakalářského vzdělání bylo na Vysočině o 0,2 bodu nižší než v republice celkem.

Tab. 2.1.4 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle věku a nejvyššího ukončeného vzdělání (SLDB 2001)

	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	z toho ve věkové skupině					
		15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 64	65 a více
Celkem	429 483	80 526	78 050	70 192	74 920	54 221	71 515
z toho se vzděláním (%):							
základním vč. neukončeného	24,2	40,2	4,1	7,4	15,1	28,7	50,3
učňovským a stř. bez maturity	40,6	23,4	48,4	48,8	49,8	41,3	33,3
středním s maturitou vč. vyššího	27,4	33,4	36,0	31,7	26,4	22,7	11,6
vysokoškolským	6,6	2,0	10,2	10,9	7,5	6,2	3,1

Značné rozdíly v úrovni vzdělání se projevují mezi jednotlivými věkovými skupinami obyvatelstva. Pomineme-li věkovou skupinu 15 – 24 let, v níž podstatná část osob dosud neukončila vzdělávání, platí obecně, že se s rostoucím věkem snižuje úroveň vzdělání. Mezi obyvatelstvem v poproduktivním věku (65 a více let) v roce 2001 v kraji Vysočina převládali obyvatelé se základním vzděláním (50,3 %), osoby s učňovským a středním vzděláním bez maturity představovaly přesně třetinu této věkové skupiny. Střední vzdělání s maturitou mělo 11,6 % obyvatel pětadesátiletých a starších a vysokoškolské pouze 3,1 %.

Již v předchozí věkové skupině (55 – 64 let) byl podíl osob se středním vzděláním s maturitou téměř dvojnásobný a s vysokoškolským vzděláním dvojnásobný. Rovněž zastoupení vyučených v této věkové skupině bylo výrazně vyšší (o 8,0 procentních bodů) a úměrně tomu bylo méně osob pouze se základním vzděláním (- 21,6 bodu).

S klesajícím věkem se tento trend prohluboval, takže ve věkové skupině 25 – 34 letých byl roku 2001 podíl osob se základním vzděláním o 46,2 bodu nižší, vyučených o 15,1 bodu vyšší, osob se středním vzděláním s maturitou bylo o 24,4 bodu více a s vysokoškolským vzděláním o 7,1 bodu více.

S nevelkým zjednodušením se dá konstatovat, že s rostoucí velikostí obce roste i vzdělanostní úroveň obyvatelstva. Projevuje se tak vliv věkového složení obyvatel a většího počtu pracovních příležitostí pro osoby s vyšším vzděláním ve větších obcích a hlavně ve městech. Určitou výjimkou tu je krajské město, ve kterém byla v roce 2001 nižší úroveň vzdělání než ve městech s 20 000 – 49 999 obyvateli. Projevovala se tak méně příznivá věková skladba obyvatelstva Jihlavy.

Tab. 2.1.5 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle vzdělání a velikostních skupin obcí (SLDB 2001)

	Obyvatelstvo ve věku 15 a více let celkem	Podíl obyvatel podle dosaženého vzdělání (%)					
		základní a neukončené	učňovské a střední bez maturity	střední s maturitou vč. vyššího	vysoko- školské	nezjištěné	bez vzdělání
Kraj celkem	429 483	24,2	40,6	27,4	6,7	0,8	0,4
v tom obce s počtem obyvatel:							
do 199	35 068	32,6	43,2	20,0	3,1	0,6	0,4
200 - 499	55 436	29,6	44,3	21,3	3,6	0,7	0,5
500 - 999	52 583	27,2	43,9	23,5	4,6	0,7	0,3
1 000 - 4 999	78 148	24,7	43,7	25,3	5,1	0,6	0,5
5 000 - 19 999	92 977	21,1	39,5	30,2	8,1	0,9	0,3
20 000 - 49 999	72 417	19,2	34,7	34,4	10,7	0,9	0,2
50 000 a více	42 854	20,5	36,3	32,0	9,5	1,3	0,4

Srovnáme-li podíl obyvatel se základním vzděláním v obcích do 199 obyvatel s městy s 20 000 – 49 999 obyvateli, vidíme, že v roce 2001 byl v nejmenších obcích o 13,4 procentního bodu vyšší. Vyšší byl i podíl osob vyučených (o 8,5 bodu), výrazně nižší však byl podíl obyvatel se středním vzděláním s maturitou (o 14,4 bodu) a s vysokoškolským vzděláním (o 7,6 bodu).

Vzdělanostní úroveň se v devadesátých letech výrazně zvýšila, podstatně se snížil podíl osob se základním vzděláním na obyvatelstvu patnáctiletém a starším (o 10,7 bodu), když absolutně se zmenšil o 26,7 %. Počet obyvatel ve věku 15 a více let přitom na Vysočině mezi roky 1991 a 2001 vzrostl o 6,0 %.

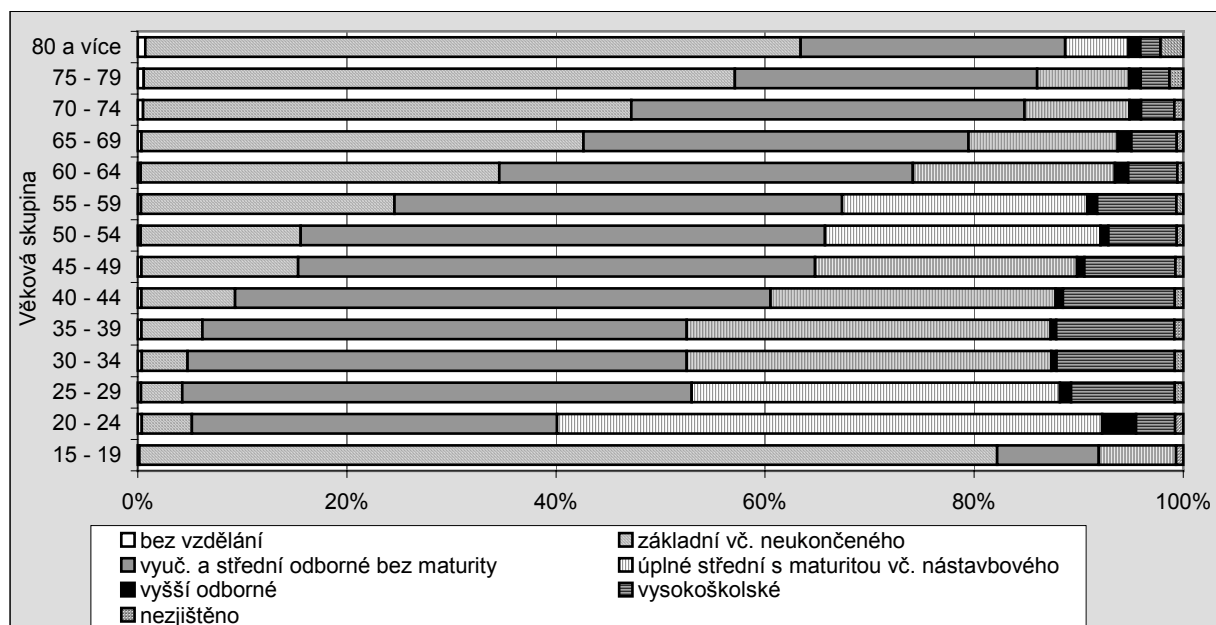
Tab. 2.1.6 Obyvatelstvo ve věku 15 a více let podle pohlaví a nejvyššího ukončeného vzdělání (SLDB 2001)

		Celkem		Muži		Ženy	
		počet	%	počet	%	počet	%
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	1991	405 201	100,0	197 258	100,0	207 943	100,0
	2001	429 483	100,0	210 166	100,0	219 317	100,0
z toho se vzděláním:							
základním včetně neukončeného	1991	141 480	34,9	51 718	26,2	89 762	43,7
	2001	103 731	24,2	36 689	17,8	67 042	32,2
učňovským a středním bez maturity	1991	151 855	37,5	91 353	44,5	60 502	27,9
	2001	174 353	40,6	102 663	46,8	71 690	31,2
středním s maturitou včetně vyššího	1991	86 677	21,4	38 791	19,7	47 886	22,2
	2001	117 566	27,4	51 084	24,2	66 482	28,5
vysokoškolským	1991	20 496	5,1	13 076	7,8	7 420	4,4
	2001	28 460	6,6	16 701	9,2	11 759	6,3

Podíl ostatních vzdělanostních kategorií se ve stejném období zvýšil, nejvíce pak osob se středním vzděláním s maturitou (o 6,0 procentních bodů, absolutně o 35,6 %). Obyvatel s vysokoškolským vzděláním přibýlo téměř osm tisíc a jejich podíl na populaci ve věku 15 a více let se zvýšil o 1,5 bodu.

Úroveň vzdělanostní struktury se zvyšovala u obou pohlaví, u žen však o něco výrazněji.

Graf 4 Vzdělání obyvatel kraje Vysočina podle věkových skupin (SLDB 2001)

Údaje o vzdělanostní struktuře obyvatelstva a jejím vývoji jsou v dalších letech k dispozici z výběrového šetření pracovních sil. Z metodického hlediska je tedy nelze plně srovnávat s výsledky sčítání lidu, domů a bytů, k podchycení dalšího vývoje však snad plně postačí.

Tab. 2.1.7 Vzdělání populace (VŠPS)

	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2001
tis. osob						
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let	429,8	431,3	433,1	434,8	435,2	101,3
v tom podle vzdělání a ISCED 97:						
základní a bez vzdělání	98,5	92,1	87,5	91,0	88,5	89,9
střední bez maturity	180,8	184,3	191,3	183,0	179,4	99,2
střední s maturitou	126,4	125,1	122,3	128,7	131,0	103,7
vysokoškolské	24,0	29,8	31,9	32,1	35,4	147,5
Muži	210,3	211,1	212,3	213,3	213,6	101,5
v tom podle vzdělání a ISCED 97:						
základní a bez vzdělání	36,3	32,4	28,9	30,5	30,7	84,5
střední bez maturity	104,2	108,1	113,3	109,3	107,2	102,8
střední s maturitou	54,6	53,3	52,6	54,8	56,9	104,2
vysokoškolské	15,2	17,2	17,3	18,7	18,3	120,5
Ženy	219,5	220,2	220,9	221,5	221,6	101,0
v tom podle vzdělání a ISCED 97:						
základní a bez vzdělání	62,2	59,7	58,7	60,5	57,9	93,0
střední bez maturity	76,6	76,2	77,9	73,7	72,3	94,3
střední s maturitou	71,8	71,8	69,7	73,9	74,2	103,3
vysokoškolské	8,9	12,6	14,6	13,4	17,1	192,0

I po roce 2001 tedy pokračoval úbytek obyvatel se základním vzděláním (o 11,1 %) a snižování jeho podílu na obyvatelstvu ve věku 15 a více let (o 2,6 procentního bodu). Mírně (o necelé jedno procento) poklesl podle šetření i počet obyvatel se středním vzděláním bez maturity a tím i jeho podíl na počtu patnáctiletých a starších obyvatel kraje (o 0,9 bodu). Osob se středním vzděláním s maturitou přibýlo 3,7 % a jejich podíl vzrostl o 0,7 bodu. Nejvíce se však zvýšil počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním (o 47,5 %) a jejich podíl na populaci ve věku 15 a více let vzrostl o 2,5 bodu na 8,1 %.

Podíl obyvatel se základním vzděláním klesl mezi roky 2001 a 2005 výrazněji u mužů (o 2,9 procentního bodu) než u žen (2,2 bodu), přírůstek pak byl rozložen do všech ostatních stupňů vzdělání – nejvíce u vysokoškolského (vzrůst podílu o 1,4 bodu). U žen se snížil též počet i podíl osob se středním vzděláním

bez maturity (pokles podílu o 2,3 bodu) a o to výrazněji vzrostla váha žen se středním vzděláním s maturitou (zvýšení podílu o 0,8 bodu) a zejména s vysokoškolským (růst o 3,6 bodu). Počet žen s vysokoškolským vzděláním se podle výběrového šetření pracovních sil na Vysočině téměř zdvojnásobil.

Zdravotní stav obyvatelstva

U většiny ukazatelů týkajících se pracovní neschopnosti se projevuje výrazný zlom mezi lety 2003 a 2004, kdy byla zpřísněna pravidla pro přiznávání nemocenské. Počet nemocensky pojištěných osob se mezi roky 2000 a 2005 snížil o více než 6 700 osob (o 3,3 %). Ještě výrazněji poklesl průměrný denní stav práce neschopných (o 6,2 %, tedy více než 800 osob). Průměrné procento pracovní neschopnosti se snížilo o 2,9 %. Rozhodující vliv na to mělo průměrné procento pracovní neschopnosti pro nemoc (pokles o 3,9 %), procento neschopnosti pro pracovní a zejména ostatní úrazy se naopak zvýšilo.

Ve sledovaném období se výrazně prodloužila průměrná doba trvání jednoho případu pracovní neschopnosti (mezi roky 2000 a 2005 o 4,9 dne, tedy o 18,5 %). Téměř stejný nárůst můžeme pozorovat u délky jednoho případu pracovní neschopnosti pro nemoc.

Tab. 2.1.8 Pracovní neschopnost pro nemoc a úraz

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Počet nemocensky pojištěných osob	202 578	204 311	204 567	202 525	198 512	195 870	96,7
Průměrný denní stav práce neschopných (v osobách)	13 265	13 855	14 168	14 343	12 116	12 449	93,8
Průměrná doba trvání 1 případu pracovní neschop. (kal. dny)	26,3	26,9	29,2	29,2	33,9	31,2	118,5
v tom:							
pro nemoc	25,5	26,1	25,5	28,2	32,9	30,2	118,4
pro pracovní úrazy	36,3	36,5	38,6	39,6	42,4	41,0	113,0
pro ostatní úrazy	35,6	37,2	37,5	40,5	44,3	42,4	119,3
Průměrné procento pracovní neschopnosti celkem	6,548	6,782	6,926	7,082	6,103	6,356	97,1
v tom:							
pro nemoc	5,855	6,071	6,199	6,328	5,349	5,627	96,1
pro pracovní úrazy	0,282	0,294	0,297	0,284	0,303	0,292	103,7
pro ostatní úrazy	0,411	0,416	0,430	0,470	0,451	0,436	106,1

Nejdelší průměrná doba trvání jednoho případu pracovní neschopnosti byla ovšem zaznamenána v roce 2004 (33,9 dne oproti 31,2 roku 2005). V tomto roce, kdy se projevila výše zmíněná legislativní úprava, byl také ve sledovaném období nejnižší průměrný denní stav práce neschopných i nejnižší průměrné procento pracovní neschopnosti.

Jedním z projevů zdravotního stavu obyvatelstva jsou i hlášená onemocnění u obyvatel v produktivním věku. Počet nově hlášených nemocí z povolání se v kraji Vysočina mezi roky 2000 a 2005 neustále snižoval a v závěru sledovaného období byl téměř o polovinu nižší než na jeho počátku.

Počet nově hlášených případů zhoubných novotvarů (údaje jsou k dispozici pouze do roku 2003) však rostl (do roku 2003 o 20,9 %). U mladších věkových skupin – zvláště u mužů - zůstával poměrně stabilní, značně však vzrostl u osob ve věkové skupině 50 – 69 let. U mužů se v této věkové skupině počet nově hlášených případů zvýšil o 15,2 % a u žen o 20,6 %.

Počet nově hlášených případů onemocnění tuberkulózou se na Vysočině ve sledovaném období pohyboval mezi 42 a 29, přičemž vykazoval klesající tendenci.

Tab. 2.1.9 Hlášená onemocnění podle sledovaných příčin u obyvatel v produktivním věku

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Nemoci z povolání celkem	110	77	78	68	59	57	51,8
Na 100 000 nem. pojištěných	54,30	37,69	38,13	33,24	29,70	29,1	53,6
Zhoubné novotvary	2 567	2 748	2 810	3 104			
muži ve věku: 15 - 29 let	23	18	23	20	.	.	x
30 - 49 let	118	100	113	101	.	.	x
50 - 69 let	614	648	636	707	.	.	x
ženy ve věku: 15 - 29 let	29	35	33	35	.	.	x
30 - 49 let	162	184	192	222	.	.	x
50 - 69 let	481	536	532	580	.	.	x
Tuberkulóza celkem	41	42	40	40	36	29	70,7
muži ve věku: 15 - 29 let	-	2	-	-	-	-	-
30 - 49 let	6	4	6	7	1	2	33,3
50 - 69 let	9	12	7	6	9	5	55,6
ženy ve věku: 15 - 29 let	2	2	1	-	4	1	50,0
30 - 49 let	5	2	1	4	6	3	60,0
50 - 69 let	4	6	2	4	5	5	125,0

Počet zemřelých v kraji Vysočina byl po celé sledované období poměrně stabilní, pohyboval se v rozmezí necelých 400 osob nad úrovní pěti tisíc zemřelých. Tomu odpovídá i hodnota hrubé míry úmrtnosti (počet zemřelých na tisíc obyvatel středního stavu), kde se údaje pohybují od nejmenší hodnoty 9,8 až po 10,5.

Počet zemřelých mužů byl v absolutních počtech ve všech letech o něco vyšší (50,2 až 51,1 % zemřelých), výraznější rozdíly byly mezi oběma pohlavími v hrubé míře úmrtnosti. To platí pro všechny věkové skupiny, zejména však pro mladší. Tak u mužů ve věku 15 – 29 let se hrubá míra úmrtnosti pohybovala mezi 0,8 a 1,0, u žen této věkové skupiny činila ve všech letech 0,2 nebo 0,3. U mužů ve věkové skupině 50 – 59 let činila 9,4 až 12,2, u žen jen 3,4 až 4,1. Rozdíly mezi oběma pohlavími se začínají stírat až u obyvatelstva ve věku 70 a více let.

Tab. 2.1.10 Úmrtnost podle pohlaví a věku

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Zemřelí celkem	5 375	5 191	5 218	5 319	5 007	5 339	99,3
Zemřelí na 1 000 obyvatel	10,3	10,0	10,1	10,5	9,8	10,5	101,6
Zemřelí muži na 1 000 mužů	10,6	10,2	10,2	10,8	10,1	10,7	100,9
ve věku: 15 - 29 let	0,8	0,9	1,0	0,9	0,9	1,0	120,8
30 - 39 let	1,5	2,3	1,5	1,6	1,2	1,1	71,9
40 - 49 let	3,6	4,7	2,9	3,4	3,4	3,1	87,3
50 - 59 let	9,8	12,2	10,5	9,6	9,5	9,4	96,2
60 - 69 let	22,8	22,7	23,2	21,7	21,1	23,6	103,5
70 a více let	82,8	81,3	85,4	78,7	77,6	82,5	99,7
Zemřelé ženy na 1 000 žen	10,0	9,8	9,9	10,1	9,5	10,2	102,0
ve věku: 15 - 29 let	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	108,8
30 - 39 let	0,6	0,9	0,5	0,8	0,5	0,6	106,2
40 - 49 let	1,5	1,3	1,3	1,5	1,5	1,7	113,1
50 - 59 let	3,4	4,1	3,9	4,0	3,6	3,9	113,3
60 - 69 let	11,2	11,1	11,4	10,8	9,4	9,7	86,5
70 a více let	67,2	66,6	67,1	64,7	62,1	66,4	98,9

Nejčastější příčinou smrti byly ve sledovaném období na Vysočině nemoci oběhové soustavy, za které se na druhé místo řadí úmrtí na novotvary.

Počet zemřelých na nemoci oběhové soustavy se na Vysočině mezi roky 2000 a 2005 snížil téměř o sedm procent, jejich podíl na celkovém počtu zemřelých tak poklesl o 3,7 procentního bodu. Mírně vzrostl počet zemřelých na novotvary (o jedno procento) a v roce 2005 se tudíž na počtu zemřelých podílely o 0,5 bodu více než roku 2000.

Ostatní příčiny úmrtí byly podstatně méně časté, z nich se poměrně výrazně zvýšil počet a váha úmrtí na nemoci dýchací soustavy, vzrostl i počet zemřelých na nemoci trávicí soustavy. Naopak se snížil počet úmrtí na vnější příčiny, které tak v frekvenci příčin poklesly až za nemoci dýchací soustavy.

Tab. 2.1.11 Zemřelí podle příčin smrti

	2000		2005		Rozdíl 2005 - 2000 v bodech	
	Vysočina	ČR	Vysočina	ČR	Vysočina	ČR
Zemřelí celkem	5 375	109 001	5 339	107 938	¹⁾ 99,3	¹⁾ 99,0
z toho vybrané příčiny (%):						
některé infekční a parazitární nemoci	0,0	0,2	0,2	0,4	0,1	0,1
novotvary	26,0	26,3	26,5	26,2	0,5	-0,2
nemoci oběhové soustavy	57,9	53,4	54,2	51,1	-3,7	-2,3
nemoci dýchací soustavy	3,3	4,5	5,5	5,6	2,2	1,0
nemoci trávicí soustavy	2,8	3,9	3,6	4,5	0,8	0,6
vnější příčiny nemocnosti a úmrtnosti	5,9	6,5	4,7	5,9	-1,3	-0,6

¹⁾ index v %

Podíl nemocí oběhové soustavy na celkovém množství úmrtí je na Vysočině vyšší než v celé České republice. Obdobně jako v celé republice i na Vysočině však jejich počet i podíl na celkovém počtu úmrtí poklesl, a to dokonce rychleji. V roce 2000 byl jejich podíl na celkovém počtu zemřelých v kraji o 4,5 procentního bodu vyšší než v České republice, roku 2005 to bylo už jen 3,1 bodu.

Jiný byl vývoj u novotvarů. V roce 2000 se na Vysočině na celkovém počtu zemřelých podílely o 0,3 bodu méně než v celé České republice, o pět let později však byl poměr přesně obrácený a v kraji byl jejich podíl na počtu úmrtí o 0,3 bodu vyšší než v republice celkem. Projevil se tak výše zmíněný nárůst počtu zemřelých na novotvary na Vysočině a naopak mírný pokles jejich počtu v celé České republice.

Tab. 2.1.12 Zemřelí v produktivním věku podle hlavních příčin a pohlaví

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Zhoubné novotvary							
muži ve věku: 15 - 29 let	9	2	2	6	6	3	33,3
30 - 49 let	53	34	28	27	30	32	60,4
50 - 69 let	341	297	340	327	310	350	102,6
ženy ve věku: 15 - 29 let	4	5	2	4	2	2	50,0
30 - 49 let	43	37	26	28	32	39	90,7
50 - 69 let	204	179	199	205	170	194	95,1
Nemoci oběhové soustavy							
muži ve věku: 15 - 29 let	5	2	3	3	5	4	80,0
30 - 49 let	44	55	50	36	40	33	75,0
50 - 69 let	373	360	337	344	327	342	91,7
ženy ve věku: 15 - 29 let	1	3	2	2	-	2	200,0
30 - 49 let	9	6	15	9	12	13	144,4
50 - 69 let	177	155	167	133	136	125	70,6
Vnější příčiny							
muži ve věku: 15 - 29 let	37	38	43	47	37	41	110,8
30 - 49 let	49	64	51	57	60	49	100,0
50 - 69 let	61	45	52	70	60	62	101,6
ženy ve věku: 15 - 29 let	8	8	14	9	9	11	137,5
30 - 49 let	9	8	13	15	14	9	100,0
50 - 69 let	13	12	16	16	12	12	92,3

Počet i podíl zemřelých na nemoci dýchací soustavy na Vysočině vzrostl rychleji než v České republice, takže v roce 2005 byl jejich podíl na celkovém počtu zemřelých v kraji i v republice téměř stejný. Rovněž počet zemřelých na nemoci trávicí soustavy stoupl na Vysočině i v celé České republice, a to prakticky stejnou měrou. Naopak počet zemřelých v důsledku vnějších příčin poklesl v kraji i v republice celkem, více však na Vysočině. V roce 2000 tak byl jejich podíl na celkovém počtu úmrtí v České republice ve srovnání s krajem vyšší o 0,6 procentního bodu, roku 2005 to bylo o 1,2 bodu více.

Nejčastější příčinou úmrtí u mladších věkových skupin mužů byly ve sledovaném období vnější příčiny, což pro věkovou skupinu 15 – 29 platí pro všechny roky, u věkové skupiny 30 – 49 let byl výjimkou rok 2000, kdy bylo zaznamenáno více úmrtí na zhoubné novotvary. Ty pak byly v letech 2002 a 2005 také nejčastější

příčinou úmrtí u mužů ve věku 50 – 69 let, v ostatních letech sledovaného období byly hlavním důvodem úmrtí mužů v této věkové skupině nemoci oběhové soustavy.

U všech věkových skupin žen v produktivním věku se mezi důvody úmrtí vnější příčiny vyskytují mnohem méně často než u mužů a nejčastější příčinou smrti tak ve sledovaném období byly jen u žen ve věkové skupině 15 – 29 let. Hlavním důvodem úmrtí žen ve věkových skupinách 30 – 49 a 50 – 69 let byly ve všech sledovaných letech novotvary, za které se řadily nemoci oběhové soustavy.

Naděje dožití (průměrná délka života) u mužů i u žen je v kraji Vysočina stabilně vyšší než v celé České republice a i ve sledovaném období se dále zvyšovala. V letech 2001 – 2002 byla u mužů naděje dožití při narození o 0,84 roku vyšší než za celou Českou republiku. V letech 2004 - 2005 byla o 0,72 roku vyšší a oproti České republice o tři čtvrti roku delší.

Tab. 2.1.13 Naděje dožití podle pohlaví a věku

	2001 - 2002		2002 - 2003		2003 - 2004		2004 - 2005	
	Vysočina	ČR	Vysočina	ČR	Vysočina	ČR	Vysočina	ČR
Naděje dožití mužů								
ve věku: 0 let	72,91	72,07	72,76	72,03	73,26	72,55	73,63	72,88
15 let	58,53	57,60	58,38	57,53	58,61	58,01	59,02	58,32
30 let	44,17	43,25	44,05	43,17	44,31	43,66	44,74	43,94
40 let	34,68	33,81	34,58	33,75	34,83	34,21	35,18	34,48
50 let	25,72	24,99	25,50	24,88	25,74	25,32	26,12	25,56
Naděje dožití žen								
ve věku: 0 let	79,03	78,54	79,23	78,51	79,43	79,04	79,48	79,10
15 let	64,51	63,99	64,65	63,93	64,78	64,44	64,83	64,48
30 let	49,80	49,26	49,93	49,17	50,01	49,67	50,06	49,72
40 let	40,06	39,53	40,15	39,44	40,22	39,92	40,32	39,97
50 let	30,53	30,13	30,61	30,05	30,71	30,51	30,87	30,56

Naděje dožití při narození se u žen mezi roky 2001 – 2002 a 2004 - 2005 na Vysočině zvýšila o 0,45 roku, ale stejně jako u mužů se i u žen během sledovaného období snižoval rozdíl mezi krajem a Českou republikou. V letech 2001 – 2002 byla na Vysočině delší o 0,5 roku, v letech 2004 - 2005 už jen o 0,38 roku. Obdobný trend se projevuje u průměrné délky života i u ostatních věkových kategorií.

Rovněž rozdíl mezi nadějí dožití u mužů a u žen se (vzdor výkyvu v letech 2002 - 2003) snížil z 6,12 roku na 5,85 roku (při narození), i když s rostoucím věkem není tento trend tak výrazný (u padesátiletých se rozdíl zmenšil pouze o 0,06 roku).

Migrace

Počet přistěhovalých do kraje² po celé sledované období stoupal a v roce 2005 byl o 68,4 % vyšší než roku 2000. Obdobný trend byl až do roku 2004 i u počtu vystěhovalých, který se však v roce 2005 výrazně snížil (o 14,6 % oproti předchozímu roku). Ve srovnání s rokem 2000 byl počet vystěhovalých z kraje v roce 2005 vyšší o 31,9 %.

Z jednotlivých věkových skupin byl největší nárůst počtu přistěhovalých zaznamenán u věkových skupin 25 – 34 let, 45 – 54 let a zvláště 35 – 44 let, počet přistěhovalých osob ve všech těchto skupinách se více než zdvojnásobil, v případě osob ve věku 35 – 44 let činil přírůstek mezi roky 2000 a 2005 dokonce 180,7 %. Snížil se pouze počet přistěhovalých v poproduktivním věku (o 17,9 %).

² Rozsahem ještě větší je stěhování mezi obcemi kraje (v roce 2005 to bylo 7 277 osob). Za zmínku stojí, že mezi obcemi kraje se častěji stěhují ženy (na rozdíl od stěhování mimo hranic kraje).

Tab. 2.1.14 Přistěhovalí podle pohlaví a věku

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Úhrn 2000 - 2005
Přistěhovalí celkem	2 779	3 054	3 784	4 555	4 268	4 681	23 121
z toho ženy	1 482	1 603	1 800	1 965	1 987	2 133	10 970
z celku ve věku:							
0 - 5 let	242	259	273	297	318	342	1 731
6 - 14 let	269	282	337	289	318	303	1 798
15 - 18 let	98	103	123	146	126	133	729
19 - 24 let	542	612	693	844	677	792	4 160
25 - 34 let	672	745	1 035	1 285	1 268	1 422	6 427
35 - 44 let	249	357	501	709	634	699	3 149
45 - 54 let	192	227	351	484	434	437	2 125
55 - 64 let	163	178	205	254	226	264	1 290
65 a více let	352	291	266	247	267	289	1 712

Do kraje se častěji stěhovali muži, kteří ve sledovaných šesti letech představovali 52,6 % všech přistěhovalých. Z jednotlivých věkových skupin byly nejvíce zastoupeny osoby ve věku 25 – 34 let, na které připadala více než čtvrtina všech přistěhovaných (27,8 %). Věková skupina 19 – 24 let se na celkovém počtu přistěhovalých podílela 18,0 % a skupina 35 – 44 let 13,6 %. Podíl žádné jiné věkové skupiny nepřekračuje 10 procent.

U vystěhovalých z kraje můžeme nejvýraznější nárůst mezi roky 2005 a 2000 pozorovat ve věkové skupině 45 – 54 let (zvýšení o 80,0 %), 25 – 34 let (přírůstek 69,0 %), 35 – 44 let a 55 – 64 let (v obou případech přírůstek více než 60 procent). Zajímavé je, že ve sledovaném období došlo k poklesu počtu vystěhovalých u mladších věkových skupin, zejména u osob ve věku 19 – 24 let (o 19,9 %).

Tab. 2.1.15 Vystěhovalí podle pohlaví a věku

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Úhrn 2000 - 2005
Vystěhovalí celkem	2 849	3 408	4 010	4 050	4 404	3 759	22 480
z toho ženy	1 529	1 622	1 977	1 919	1 965	2 019	11 031
z celku ve věku:							
0 - 5 let	246	232	299	233	251	320	1 581
6 - 14 let	250	258	300	269	218	266	1 561
15 - 18 let	114	91	124	115	104	101	649
19 - 24 let	704	789	833	819	818	564	4 527
25 - 34 let	883	1 151	1 342	1 455	1 676	1 492	7 999
35 - 44 let	267	398	480	491	599	437	2 672
45 - 54 let	150	236	301	353	432	270	1 742
55 - 64 let	76	107	150	146	136	123	738
65 a více let	159	146	181	169	170	186	1 011

I mezi vystěhovalými z kraje převládají muži, i když méně výrazně než u přistěhovalých. V letech 2000 až 2005 se na celkovém počtu vystěhovalých podíleli 50,9 %, ženy 49,1 %. Podle věku byli mezi vystěhovalými nejvíce zastoupeni obyvatelé ve věku 25 – 34 let, kteří představovali 35,6 % celkového počtu vystěhovalých (to bylo o 7,8 procentního bodu více než činil podíl stejné věkové skupiny u přistěhovalých). Obdobně jako u přistěhovalých jsou i u vystěhovalých druhou nejpočetnější věkovou skupinou osoby 19 – 24 leté (20,1 %) a 35 – 44 leté (11,9 %).

Celkové migrační saldo za roky 2000 až 2005 bylo kladné (641) osob. Zásahu na tom mají výhradně roky 2003 (+ 505 osob) a především 2005, ve kterém počet přistěhovalých převyšoval vystěhovalé o 922 osob. Ve zbývajících letech kraj migrací ztrácel, nejméně roku 2000 (- 70 osob), nejvíce v roce 2001 (- 354 osob).

Kladné migrační saldo bylo v uvedeném období u mužů (+ 702 osob), naopak mezi ženami mírně převažovalo stěhování z kraje (- 61 osob).

Počet přistěhovalých nad vystěhovalými z kraje převažoval u většiny věkových skupin, výjimkou byly věkové skupiny 19 – 24 let a 25 – 34 let, tedy obyvatelé stojící spíše na začátku své profesní dráhy. V těchto věkových skupinách kraj v letech 2000 až 2005 ztratil stěhováním 367, respektive 1 572 osob.

Výrazný podíl na migraci mělo zejména v posledních letech zahraniční stěhování. Tak v letech 2003 až 2005 se na území kraje Vysočina ze zahraničí přistěhovalo 5 103 osob a do ciziny se z kraje vystěhovalo 2 408 obyvatel. Na celkovém počtu přistěhovalých se migrace ze zahraničí podílela 37,8 % a na vystěhovalých

19,7 %. Ještě výraznější dopad měla zahraniční migrace na migrační saldo. Saldo zahraničního stěhování bylo v letech 2003 až 2005 vždy kladné (příslušně 1 013, 390 a 1 292 osob), vidíme tedy, že saldo vnitřní migrace (tedy stěhování mezi Vysočinou a ostatními kraji České republiky) bylo ve všech těchto letech záporné.

Až do roku 2004 včetně jsou k dispozici též údaje o vzdělání přistěhovalých i vystěhovalých osob. Zde je však třeba předeslat, že u velké části přistěhovalých ze zahraničí se tento údaj nepodařilo zjistit, takže v následujících řádcích se zabýváme pouze vnitřním stěhováním.

Z obyvatel produktivního věku, kteří se v letech 2000 až 2004 přistěhovali do kraje, bylo nejvíce osob se středním vzděláním bez maturity (32,9 %), na střední vzdělání s maturitou připadalo 30,6 %, na základní 24,4 % a vysokoškolské 12,1 %. Naproti tomu podíl vystěhovalých se středním vzděláním činil 32,2 %, se středním vzděláním s maturitou 33,9 %, se základním vzděláním 14,5 % a s vysokoškolským vzděláním 19,4 %.

Migrační saldo za uvedené roky bylo kladné pouze u osob se základním vzděláním (+ 26 osob), ve všech ostatních vzdělanostních skupinách Vysočina stěhováním ztrácela, u obyvatel se středním vzděláním 667 osob, se středním vzděláním s maturitou 1 120 osob a u obyvatel s vysokoškolským vzděláním dokonce 1 209 osob.

Cizinci

Počet cizinců s trvalým nebo dlouhodobým pobytem na území kraje Vysočina se v letech 2001 až 2005 neustále zvyšoval, celkově vzrostl o 29,7 %, průměrná meziroční změna činila 6,7 %.

Tab. 2.1.16 Cizinci

	2001	2002	2003	2004	2005	Změna v %	
						2005/2001	průměrná roční
Cizinci celkem	4 748	5 246	5 961	5 883	6 160	29,7	6,7
v tom podle druhu pobytu (%):							
trvalý	26,0	25,6	24,7	30,7	33,3	7,3	x
s vízem nad 90 dní	74,0	74,4	75,3	69,3	66,8	²⁾ -7,2	x
v tom podle pohlaví (%):							
muži	.	.	62,9	58,6	58,5	x	x
ženy	.	.	37,1	41,4	41,6	x	x
z toho podle státní příslušnosti:							
Slovensko	1 318	1 412	1 665	957	936	-29,0	-8,2
Polsko	182	173	174	160	162	-11,0	-2,9
Vietnam	364	442	469	528	613	68,4	13,9
Ukrajina	1 654	1 876	2 207	2 589	2 710	63,8	13,1
v tom podle věkových skupin (%):							
0 - 14 let	¹⁾ 6,9	¹⁾ 8,1	¹⁾ 8,4	8,4	7,6	²⁾ 0,7	x
15 - 64 let	¹⁾ 90,6	¹⁾ 89,6	¹⁾ 89,4	90,6	90,8	²⁾ 0,2	x
65 a více let	¹⁾ 2,5	¹⁾ 2,3	¹⁾ 2,2	1,6	1,7	²⁾ -0,8	x

¹⁾ věkové skupiny cizinců s délkou pobytu nad 1 rok

²⁾ rozdíl v bodech

Zcela jinak se vyvíjel počet cizinců s trvalým pobytem a s vízem nad devadesát dní. Cizinců s trvalým pobytem na Vysočině ve sledovaném období přibýlo 66,2 % (průměrná roční změna činila 13,5 %). Mnohem menší přírůstek pozorujeme u cizinců s vízem nad 90 dní, jejichž počet se ve stejném období zvýšil pouze o 17,1 % (průměrný meziroční změna 4,0 %). Podíl cizinců s trvalým pobytem se tak mezi roky 2001 a 2005 zvýšil o 7,3 procentního bodu a roku 2005 představoval přesně třetinu celkového počtu cizinců v kraji.

Údaje o počtu cizinců podle pohlaví jsou k dispozici za roky 2003 až 2005. Ve všech těchto letech mezi nimi převládali muži, i když se jejich podíl na celkovém počtu snižoval.

Podle státní příslušnosti mezi cizinci ve sledovaném období převládali občané čtyř států – Polska, Slovenska, Ukrajiny a Vietnamu – kteří se v průběhu let 2001-2005 na celkovém počtu cizinců na Vysočině podíleli až třemi čtvrtinami (v roce 2003). Nejvíce bylo občanů Ukrajiny, jejichž počet se neustále zvyšoval (mezi roky 2001 a 2005 o 63,8 %, průměrná roční změna 13,1 %). Ještě výrazněji vzrostl počet občanů Vietnamu, kteří se co do počtu řadí na třetí místo za občany Slovenské republiky, kterých však ve sledovaném období výrazně ubylo (o 29,0 %).

Z hlediska věku³ mezi cizinci jednoznačně převládají osoby v produktivním věku, jejichž podíl na celkovém počtu cizinců se ve sledovaném období pohyboval kolem devadesáti procent. Podíl dětí do 14 let byl nejvyšší v letech 2003 a 2004, v roce 2005 sice o něco poklesl, stále však byl o 0,7 procentního bodu vyšší než v roce 2001. Počet cizinců v poproduktivním věku ve všech letech klesal a v roce 2005 byl jejich podíl na celkovém počtu o 0,8 bodu nižší než roku 2001.

Projekce vývoje počtu obyvatel

Stejně jako po předchozích sčítáních byla i po sčítání lidu, domů a bytů 2001 zpracována projekce obyvatel. Tato projekce vychází z předpokladu, že i v dalších letech bude pokračovat dosavadní režim přirozené reprodukce obyvatelstva (tedy plodnost a úmrtnost). Je z ní však vyloučena vnitřní i zahraniční migrace, jejichž další vývoj je prakticky nepředvídatelný.

Tab. 2.1.17 Projekce obyvatelstva kraje Vysočina do roku 2025 (práh projekce – rok 2002)

	Skutečnost 2005	Projekce bez migrace				
		2005	2010	2015	2020	2025
Počet obyvatel	510 767	515 460	512 314	507 984	501 819	492 981
v tom ve věku (%):						
0 - 4 let	4,6	4,6	4,7	4,6	4,5	4,2
5 - 14 let	10,7	10,8	9,3	9,4	9,5	9,3
15 - 19 let	6,7	6,7	6,1	4,7	4,7	4,9
20 - 24 let	7,2	7,2	6,8	6,2	4,8	4,8
25 - 34 let	16,5	16,7	15,6	14,0	13,1	11,1
35 - 44 let	13,4	13,4	14,9	16,8	15,8	14,3
45 - 54 let	13,9	13,9	13,4	13,3	14,9	16,9
55 - 64 let	12,5	12,5	13,6	13,2	12,8	12,9
65 a více let	14,4	14,3	15,6	17,9	20,0	21,7

Podle zpracované projekce⁴ by měl počet obyvatel kraje Vysočina v následujících letech neustále klesat, takže v roce 2025 by ve srovnání s rokem 2005 byl o 4,4 % nižší. Snížit by se měl i počet obyvatel ve většině věkových skupin s výjimkou osob ve věku 35 – 44 let, 44 – 54 let a především obyvatel ve věku 65 a více let, jehož počet se má podle projekce zvýšit o celých 44,7 %.

Podíl dětské složky obyvatelstva by se tak z 15,3 % projektovaných na rok 2005 snížil na 13,5 % v roce 2025, podíl obyvatel v produktivním věku by poklesl ze 70,4 % na 64,9 % a úměrně tomu by se zvýšil podíl populace v poproduktivním věku (65 a více let) – z 14,3 % na 21,7 %.

Ve srovnání s Českou republikou je předpokládán úbytek obyvatelstva na Vysočině mírnější, pokles počtu obyvatel mezi roky 2005 (projekce) a 2025 by měl být v kraji o 1,4 procentního bodu mírnější. Rovněž věková skladba populace vychází z projekce na Vysočině příznivěji, i když se podle ní budou postupně snižovat. Podíl dětské složky obyvatelstva i obyvatel v produktivním věku by podle projekce měl být v roce 2025 vyšší než v celé České republice (o 0,2 a o 0,6 bodu), tomu by odpovídal nižší podíl obyvatel v poproduktivním věku.

Srovnáme-li skutečný počet a věkovou skladbu obyvatel kraje za rok 2005 s projekcí na rok 2005, vidíme, že absolutně se liší téměř o pět tisíc osob⁵, skutečné zastoupení jednotlivých věkových skupin však téměř přesně odpovídá projekci. Je však těžké předvídat, zda tomu bude podobně i v následujících letech.

2.2 Vzdělávání

Střední a vyšší školství

Při pohledu na vývoj středního školství v kraji je třeba mít na paměti i postupnou změnu věkového složení obyvatelstva a z ní plynoucí pokles počtu potenciálních studentů a učňů. Mezi roky 2000 a 2005 se totiž počet obyvatel ve věku 15 až 18 let na Vysočině snížil o 5,5 %.

Alespoň jedna střední škola, učiliště nebo vyšší odborná škola působila v osmnácti z 33 měst kraje.⁶ Nejvýznamnějším centrem středního a vyššího školství v kraji je Jihlava (ve školním roce 2004/2005 v ní studovalo více než 7 tisíc studentů), za ní se řadí Třebíč (přes 4 600 studentů) a Žďár nad Sázavou (téměř

³ Údaje o věkové skladbě cizinců jsou za roky 2001 až 2003 k dispozici pouze za osoby s dobou pobytu nad jeden rok.

⁴ Je však třeba vzít úvahu, že projekce byla zpracována ještě na původní územní strukturu kraje.

⁵ Tedy zhruba o počet obyvatel oněch 25 obcí převedených do Jihomoravského kraje.

⁶ Vysoké školství se na Vysočině teprve začíná rozvíjet. Od roku 2003 působí v Třebíči soukromá Západomoravská vysoká škola a o rok později zahájila v Jihlavě činnost Vysoká škola polytechnická, na kterých v školním roce 2005/2006 studovalo dohromady téměř 700 studentů.

3 300 studentů). Z hlediska počtu škol a studentů ale mají v kraji nezanedbatelné místo též Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Velké Meziříčí, Moravské Budějovice či Nové Město na Moravě.

Význam těchto měst jako středisek školství dokládá i počet dojíždějících žáků a studentů, který známe ze sčítání lidu, domů a bytů v roce 2001. V tomto roce do Jihlavy dojíždělo téměř 5 300 žáků, studentů a učňů, do Třebíče bezmála 3 300, do Žďáru nad Sázavou téměř 2 500. Počet dojíždějících do ostatních výše uvedených měst (s výjimkou Nového Města na Moravě) neklesal pod jeden tisíc.

Počet středních odborných učilišť v kraji Vysočina v průběhu sledovaného období postupně klesal až na 29 ve školním roce 2004/2005. V následujícím školním roce se jejich počet zvýšil na 31 učilišť. Počet učňů, který se zpočátku téměř neměnil, se ve školním roce 2003/2004 a 2004/2005 výrazně snížil, v posledním sledovaném roce však můžeme pozorovat jeho značný nárůst (meziroční přírůstek o 8,2 %).

Tab. 2.2.1 Učňovské a střední školství

Pramen: ÚIV

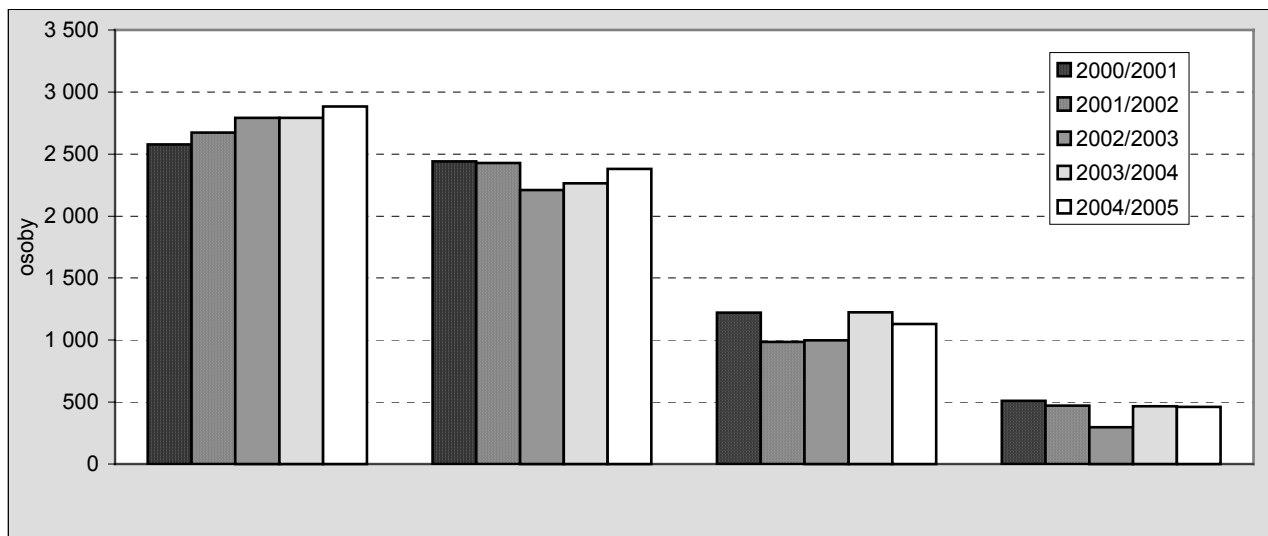
	Školní rok					
	2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Střední odborná učiliště						
školy	35	35	34	33	29	31
žáci (denní studium)	9 199	9 325	9 218	8 829	8 576	9 276
nově přijatí žáci	3 068	3 080	3 021	2 725	2 619	3 181
absolventi	2 577	2 672	2 792	2 792	2 883	.
Střední odborné školy (obory s maturitou a bez)						
školy	43	42	42	43	38	39
žáci (denní studium)	10 257	10 118	10 011	10 234	10 425	10 386
nově přijatí žáci	2 566	2 704	2 688	2 740	2 775	2 665
absolventi	2 441	2 427	2 210	2 266	2 382	.
Gymnázia						
školy	18	18	18	18	18	18
žáci (denní studium)	6 606	6 474	6 658	6 864	6 813	6 871
nově přijatí žáci (4 leté studium)	591	639	673	695	700	1247 ¹⁾
nově přijatí žáci (víceleté studium)	542	531	539	551	547	.
absolventi	1 223	985	999	1 224	1 130	.
Vyšší odborné školy						
školy	11	12	11	11	12	14
žáci (denní studium)	1 600	1 661	1 669	1 926	1 873	1 482
nově přijatí žáci	500	803	793	849	803	549
absolventi	511	471	298	466	461	.

¹⁾ Včetně víceletého studia

Oživení učňovského školství ve školním roce 2005/2006 dokládá i výrazné zvýšení počtu nově přijatých učňů ve srovnání s předchozím školním rokem (o 21,5 %). V předchozích letech docházelo (stejně jako u celkového počtu učňů) k snižování počtu nově přijatých učňů.

Graf 5 Počty absolventů v kraji Vysočina – denní studium

Zdroj: ÚIV

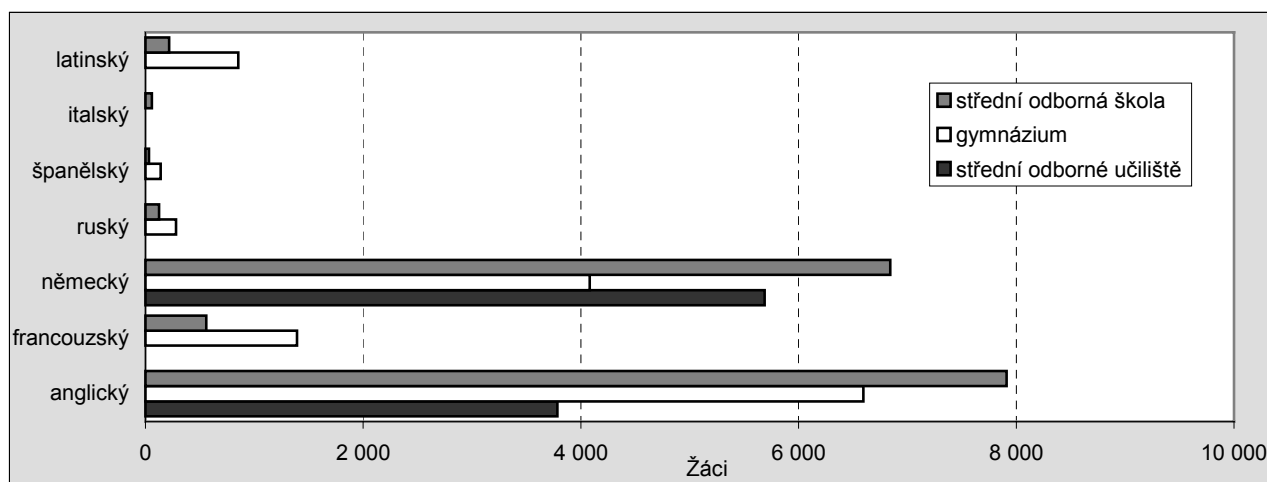
Počet absolventů středních odborných učilišť po celé sledované období postupně rostl a ve školním roce 2004/2005 byl o 11,9 % vyšší než ve školním roce 2000/2001.

O něco se v kraji zmenšil i počet středních odborných škol, který byl ve školním roce 2005/2006 o 4 nižší než 2005/2006 školním roce 2005/2006. Nejnižší však byl (obdobně jako u středních odborných učilišť) ve školním roce 2004/2005, kdy na Vysočině působilo 38 středních odborných škol.

Počet studentů denního studia byl poměrně stabilní, v žádném roce neklesl pod deset tisíc a ani nepřekročil hranici 10 500 studentů. Ve školním roce 2005/2006 byl o 1,3 % vyšší než školním roce 2005/2006.

Graf 6 Výuka cizích jazyků v kraji Vysočina v roce 2005

Zdroj: ÚIV

U počtu nově přijatých žáků můžeme pozorovat poměrně výrazné zvýšení jejich počtu na začátku období (ve školním roce 2001/2002 o 5,4 % oproti předchozímu roku), v následujících letech počet nově přijatých žáků mírně kolísá kolem počtu 2 700.

Počet gymnázií v kraji se nezměnil, postupně však rostl počet studentů denního studia, který tak byl ve školním roce 2005/2006 o 4,0 % vyšší než v prvním sledovaném roce. Ještě výrazněji vzrostl počet nově přijímaných studentů denního studia – o 10,1 %. Mezi nově přijímanými studenty po celou dobu převládali studenti čtyřletého studia, přičemž podíl nově přijímaných žáků víceletého studia postupně klesal. Ve školním roce 2001/2002 činil jejich podíl na celkovém počtu nově přijímaných studentů 47,8 %, ve školním roce 2004/2005 to bylo o 3,9 procentního bodu méně.

Probíhající změny v počtech studujících i nově přijímaných žáků se promítly i v podílu, který mají jednotlivé typy škol na celkovém počtu žáků středních škol v kraji.

I zde se projevuje znatelný zlom mezi školními roky 2004/2005 a 2005/2006. Až do školního roku 2004/2005 postupně klesá podíl učňů středních odborných učilišť na celkovém počtu středoškoláků (z 35,3 % ve školním roce 2000/2001 na 33,2 % v roce 2004/2005) a úměrně tomu se zvyšuje podíl studentů středních odborných škol (o 1,0 bodu na 40,4 % ve školním roce 2004/2005) a gymnázií (o 1,1 bodu na 26,4 %). V následujícím školním roce však došlo k výraznému zlomu a podíl učňů meziročně vzrostl o 2,8 procentního bodu na 35,0 %, tedy téměř na úroveň školního roku 2000/2001. To se projevilo ve snížení podílu studentů středních odborných škol i gymnázií, které bylo výraznější u středních odborných škol (meziroční pokles o 1,3 bodu).

Obdobný trend můžeme pozorovat i u nově přijímaných žáků. Ve školním roce 2000/2001 připadalo na střední odborná učiliště 45,3 % nově přijímaných žáků, na střední odborné školy 37,9 % a na gymnázia 16,7 %. Ve školním roce 2004/2005 činil podíl středních odborných učilišť již jen 39,4 %, podíl středních odborných škol se zvýšil na 41,8 % a gymnázií na 18,8 %. V následujícím školním roce však byl podíl nově přijímaných učňů o 5,4 procentního bodu vyšší, podíl studentů přijímaných na střední odborné školy se snížil o 4,2 bodu a na gymnázia o 1,2.

Počet vyšších odborných škol se na Vysočině mezi školními roky 2000/2001 a 2005/2006 zvýšil o tři. Počet studentů denního studia se zvyšoval až do školního roku 2003/2004, poté zaznamenáváme jejich pokles, který byl zvláště výrazný ve školním roce 2005/2006 (oproti předchozímu školnímu roku více než o pětinu, ve srovnání se školním rokem 2000/2001 o 7,3 %). Obdobný vývoj můžeme pozorovat i u počtu nově přijímaných studentů, který však ve školním roce 2005/2006 byl (vzdor poklesu oproti předchozímu roku téměř o třetinu) byl stále ještě o 9,8 % vyšší než ve školním roce 2000/2001. Počet absolventů kolísal, nejvyšší byl ve školním roce 2000/2001, v roce 2002/2003 pak nedosáhl ani počtu 300.

Celoživotní vzdělávání

Počet studentů při zaměstnání na středních školách a studentů dálkového studia na vyšších odborných školách se na Vysočině mezi školními roky 2000/2001 a 2004/2005 více než zdvojnásobil. Méně výrazný byl nárůst počtu studentů při zaměstnání na středních odborných školách, kterých přibýlo 75,3 %. Počet studentů dálkového studia na vyšších odborných školách se více než ztrojnásobil.

Tab. 2.2.2 Žáci a studenti při zaměstnání podle typu školy

		Školní rok				
		2000/2001	2001/2002	2002/2003	2003/2004	2004/2005
Gymnázia						
počet		18	18	18	18	18
žáci celkem		6 606	6 474	6 658	6 864	6 813
z toho: při zaměstnání	absolutně	-	-	-	-	-
	podíl ze žáků celkem	-	-	-	-	-
Střední odborné školy						
počet		43	42	42	43	38
žáci celkem		10 682	10 547	10 481	10 862	11 170
z toho: při zaměstnání	absolutně	425	429	470	628	745
	podíl ze žáků celkem	4,0	4,1	4,5	5,8	6,7
Vyšší odborné školy						
počet		11	12	11	11	12
žáci celkem		1 700	1 780	1 880	2 271	2 199
z toho: dálkové studium	absolutně	100	119	211	345	326
	podíl ze žáků celkem	5,9	6,7	11,2	15,2	14,8
Bydlící obyvatelstvo ve věku 15 a více let (tis.)		430 631	432 010	433 882	435 483	432 122
Osoby studujících při zaměstnání na školách v kraji						
Vysočina na 1 000 osob bydlících ve věku 15 a více let		1,2	1,3	1,6	2,2	2,5

Výrazně se zvýšil také podíl těchto žáků na celkovém počtu studentů. U středních odborných škol vzrostl mezi školními roky 2000/2001 a 2004/2005 o 2,7 procentního bodu, vyšších odborných škol dokonce o 8,9 bodu.

Pozoruhodné je též zdvojnásobení podílu studentů při zaměstnání na celkovém počtu patnáctiletých a starších obyvatel kraje.

Můžeme to považovat za další známku toho, že nastala doba, kdy již lidé nevystačí se znalostmi, které nabyli během studia v rámci počátečního vzdělávání⁷ a kdy roste tlak na neustálé osvojování nových poznatků a znalostí. Problémem je ovšem dostupnost informací a dat, které by umožnily důkladné zhodnocení této problematiky. K dispozici tak máme jen dílčí údaje z některých oblastí.

V druhém čtvrtletí roku 2003 proběhl v rámci výběrového šetření pracovních sil ad-hoc modul zaměřený na účastníky formálního vzdělávání.⁸ Podle něj se v referenčním období, kterým bylo předcházejících 12 měsíců, na Vysočině formálního vzdělávání účastnilo 49 500 osob patnáctiletých a starších. Z nich samozřejmě rozhodující část připadala na mladší věkové skupiny, tedy na účastníky počátečního vzdělávání. Avšak 1 600 osob ve formálním vzdělávání bylo ve věku 30 – 34 let a 35 a více let. U nich můžeme tedy předpokládat, že šlo o účast v dalším vzdělávání. Tato skupina představovala 3,2 % všech účastníků formálního vzdělávání. Pro srovnání – je to stejný podíl jako v České republice celkem, rozdíl je jen v tom, že na Vysočině má o něco větší zastoupení věková skupina 30 – 34 let a v celé České republice skupina 35 a více let.

Jiný pohled na další vzdělávání nám mohou nabídnout údaje o účastnících rekvalifikací. Počet osob, které úspěšně ukončily rekvalifikaci, se mezi roky 2001 a 2005 v kraji Vysočina více než ztrojnásobil (počet nezaměstnaných ve stejném období vzrostl o 25,4 %). Růst počtu účastníků rekvalifikací byl způsoben především vyšší nabídkou rekvalifikačních kurzů. Po vstupu do Evropské unie může Česká republika čerpat prostředky z Evropského sociálního fondu a řada projektů, které jsou z nich hrazeny, nabízí i rekvalifikační kurzy.

Podíl uchazečů zařazených do rekvalifikací k 31.prosinci daného roku na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání se pohyboval mezi 8,8 % v roce 2004 a 10,9 % roku 2005. Nárůst mezi prvním a posledním rokem sledovaného období představoval 0,7 procentního bodu.

Mezi účastníky úspěšně ukončených rekvalifikací převládají ženy, jejichž podíl se z 61,0 % v roce 2001 zvýšil na 66,1 % v posledním sledovaném roce. Ve srovnání s muži je též vyšší (a rostoucí) jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných žen, který se mezi roky 2001 a 2005 zvýšil o 6,6 bodu na 9,1 %. Obdobný podíl u mužů sice také stoupal, ale pomaleji, a tak se rozdíl mezi podílem účastníků úspěšně ukončených rekvalifikací na celkovém počtu nezaměstnaných u mužů a žen zvýšil z 0,4 na 3,5 procentního bodu.

Nejsilněji zastoupenou věkovou skupinou jsou osoby do 30 let, které v roce 2002 dokonce tvořily více než polovinu účastníků úspěšných rekvalifikací, v dalších letech však jejich podíl klesal až na 34,4 % v roce 2005. Osoby padesátileté a starší představovaly 7 až 8 procent účastníků rekvalifikací, roku 2005 však jejich podíl vzrostl na 12,6 %.

Podíl účastníků se základním a středoškolským vzděláním bez maturity na počtu účastníků úspěšně ukončených rekvalifikací se pohyboval mezi 41,8 % (2002) a 56,6 % (2003), podíl vysokoškoláků byl nejvyšší v roce 2001 (5,8 %) a nejnižší roku 2003 (3,4 %).

Nezaměstnaných vysokoškoláků je sice podstatně méně než nezaměstnaných se základním či středoškolským vzděláním (bez maturity), mezi účastníky úspěšných rekvalifikací je však nacházíme relativně mnohem častěji.

V rekvalifikacích jsou ve výhodě uchazeči o zaměstnání s vyšším vzděláním a kvalifikací, protože každý rekvalifikační kurz má určité kvalifikační požadavky. Největší výběr z těchto kurzů pak mají osoby s vysokoškolským vzděláním, které navíc také projevují obecně vyšší zájem se dále vzdělávat.

⁷ Počátečním vzděláváním se rozumí vzdělávání před prvním vstupem na trh práce. Další (celoživotní) vzdělávání pak označuje doplnění vzdělání po vstupu na pracovní trh.

⁸ Formální vzdělávání je takový způsob vzdělávání, který vždy vede k dosažení určitého stupně vzdělání, zpravidla ve školských zařízeních.

Tab. 2.2.3 Účastníci rekvalifikací

zdroj: MPSV

	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2001
Uchazeči o zaměstnání celkem	18 196	21 548	23 841	24 531	22 814	125,4
v tom podle pohlaví:						
muži	9 355	10 294	11 265	11 415	10 390	111,1
ženy	12 041	11 254	12 576	13 116	12 424	103,2
z toho podle věku:						
mladší 30 let	7 643	8 994	9 301	8 763	7 427	97,2
50 a více let	2 920	3 826	4 677	5 134	5 179	177,4
z toho podle vzdělání:						
základní a SŠ bez maturity	12 794	15 178	17 048	17 529	16 225	126,8
vysokoškolské	591	694	708	773	748	126,6
Uchazeči zařazení do rekvalifikací k 31.12.	1 847	2 176	2 275	2 147	2 484	134,5
Podíl uchazečů zařazených do rekvalifikací z počtu uchazečů o zaměstnání k 31.12.	10,2	10,1	9,5	8,8	10,9	2) 0,7
Uchazeči o zaměstnání s úspěšně ukončenou rekvalifikací¹⁾	480	455	1 047	1 227	1 702	354,6
v tom podle pohlaví:						
muži	187	165	359	390	577	308,6
ženy	293	290	710	837	1 125	832,0
z toho podle věku:						
mladší 30 let	227	234	470	503	585	358,0
50 a více let	38	33	75	89	214	176,0
z toho podle vzdělání:						
základní a SŠ bez maturity	234	190	593	587	873	639,0
vysokoškolské	28	22	36	69	81	53,0

¹⁾ úhrnné roční údaje

²⁾ rozdíl v bodech

Celkový počet účastníků ukončených rekvalifikací se mezi roky 2001 a 2005 více než ztrojnásobil. Mezi nimi převládali účastníci specifických (cílených) rekvalifikací, jejichž počet se za tuto dobu zvýšil více než čtyřnásobně a jejichž podíl na celkovém počtu účastníků ukončených rekvalifikací se zvýšil o 21,0 procentních bodů. Počet účastníků doplňkových rekvalifikací sice též vzrostl, ale podstatně méně, takže jejich podíl na počtu ukončených rekvalifikací se snížil o 11,3 bodu.

Počet účastníků ukončených rekvalifikací do 1 měsíce se zvýšil více než pětinašobně. Jejich podíl na celkovém počtu účastníků ukončených rekvalifikací se zvýšil o 11,2 bodu na 31,1 % v roce 2005. Podíl účastníků rekvalifikací delších než 3 měsíce se ve stejném období snížil o 5,7 procentního bodu.

V roce 2001 mezi účastníky ukončených rekvalifikací jednoznačně převládaly osoby, které byly před zahájením rekvalifikace déle než šest měsíců v evidenci nezaměstnaných (50,7 %), v dalších letech však jejich počet i podíl na celkovém počtu účastníků značně kolísal a v roce 2005 byl o 14,4 bodu nižší než v roce 2001.

Podobně tomu bylo u osob, které byly před rekvalifikací v evidenci nezaměstnaných méně než tři měsíce. Jejich podíl na celkovém počtu ukončených rekvalifikací byl nejvyšší v roce 2002, kdy činil 47,9 % a nejnižší roku 2005 (31,0 %, tedy o 16,9 bodu méně).

Tab. 2.2.4 Typy rekvalifikací

zdroj: MPSV

	2001	2002	2003	2004	2005	Rozdíl v bodech 2005/2001
Účastníci ukončených rekvalifikací celkem	552	499	1 085	1265	1825	⁴⁾ 230,6
z toho podle typu rekvalifikace (%):						
specifická ¹⁾	40,8	31,5	46,1	61,3	61,8	21,0
doplňková ²⁾	21,6	19,0	14,7	14,7	10,3	-11,3
z toho podle délky rekvalifikace (%):						
do 1 měsíce	19,9	21,8	31,6	26,4	31,1	11,2
déle než 3 měsíce	23,7	23,8	15,4	17,7	18,0	-5,7
z toho podle délky evidence před rekvalifikací (%):						
do 3 měsíců	36,2	47,9	40,3	35,3	31,0	-5,3
déle než 6 měsíců	50,7	19,6	29,8	32,4	36,0	-14,7
Účastníci umístění po rekvalifikaci celkem	794	389	651	829	1166	⁴⁾ 46,9
Podíl umístěných účastníků rekvalifikací na počtu umístěných uchazečů ³⁾	81,0	83,7	89,5	87,2	85,1	4,1

¹⁾ specifická (cílená) rekvalifikace - získání teoretických a praktických poznatků pro výkon nové pracovní činnosti

²⁾ doplňková rekvalifikace - doplnění znalostí před nástupem do zaměstnání v případě požadavku zaměstnavatele

³⁾ včetně uchazečů vyřazených z evidence na vlastní žádost (předpoklad nalezení místa jiným způsobem)

⁴⁾ změna v %

Podíl umístěných účastníků rekvalifikací na počtu umístěných uchazečů v žádném roce sledovaného období neklesl pod čtyři pětiny. Nejvyšší byl v roce 2003 (89,5 %, o 8,5 bodu více než v roce 2001).

Využívání informačních technologií

Zavádění nových, zejména informačních a komunikačních technologií do všech sfér života, rozvoj „informační společnosti“ a s ním spojený vznik „nové ekonomiky“, založené především na znalostech – to vše přináší velké změny v životě jednotlivce i společnosti. Rozdíly v možnosti přístupu jednotlivců i firem k moderním informačním a komunikačním technologiím vytvářejí a prohlubují propast mezi těmi, kteří mohou a těmi, kteří nemohou využívat tyto technologie („digitální propad“ – *digital divide*). Už existující rozdíly založené na vzdělání, pohlaví, věku, rodinném zázemí, finanční situaci atd. se tak mohou ještě prohloubit.

Tab. 2.2.5 Využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci^{*)}

	Vysočina				Česká republika			
	2003	2004	2006	index 2006/2003	2003	2004	2006	index 2006/2003
Domácnosti celkem (tis.)	180,0	195,6	201,5	111,9	4 064,0	4 109,9	4 201,2	103,4
z nich vybavené (%):								
pevnou telefonní linkou	58,9	62,3	49,5	¹⁾ -9,4	62,9	61,9	53,1	¹⁾ -9,8
osobním počítačem	27,8	30,6	37,1	¹⁾ 9,3	23,8	29,5	35,7	¹⁾ 11,9
z toho připojeným k internetu	15,6	16,7	24,6	¹⁾ 9,0	14,8	19,4	26,7	¹⁾ 11,9
Obyvatelstvo ve věku 15 a více let (tis.)	434,0	434,8	425,9	98,1	8 658,5	8 687,1	8 635,6	99,7
z nich mající k dispozici pro soukromé účely (%):								
mobilní telefon	70,8	75,8	85,5	¹⁾ 14,7	66,0	73,8	83,1	¹⁾ 17,1
osobní počítač doma	36,6	38,0	45,7	¹⁾ 9,1	32,6	35,9	43,0	¹⁾ 10,4
internet doma	20,6	21,2	30,3	¹⁾ 9,7	20,8	23,8	32,6	¹⁾ 11,8

^{*)} období šetření: 4. čtvrtletí sledovaného roku, rok 2006 - 2. čtvrtletí 2006

¹⁾ rozdíl 2006 - 2003 v procentních bodech

²⁾ obyvatelstvo ve věku 16 a více let

Z tohoto hlediska má značný význam podíl domácností a jednotlivců, kteří mají přístup k některým informačním a komunikačním prostředkům. Podle výsledků šetření o využívání informačních a komunikačních technologií se mezi roky 2003 a 2006 podíl domácností vybavených osobním počítačem zvýšil o 9,3 procentního bodu a dosáhl 37,1 %, což je o 1,4 bodu více než v celé České republice (v ní však podíl takto vybavených domácností rostl rychleji).

Podíl domácností s počítačem připojeným k internetu na Vysočině vzrostl o 9,0 bodů na 24,6 % a byl v roce 2006 o 2,1 bodu nižší než v České republice (v roce 2003 byl o 0,8 bodu vyšší než v ČR). Stejně jako v celé

republiky (a téměř stejným tempem) na Vysočině klesal počet domácností vybavených pevnou telefonní linkou).

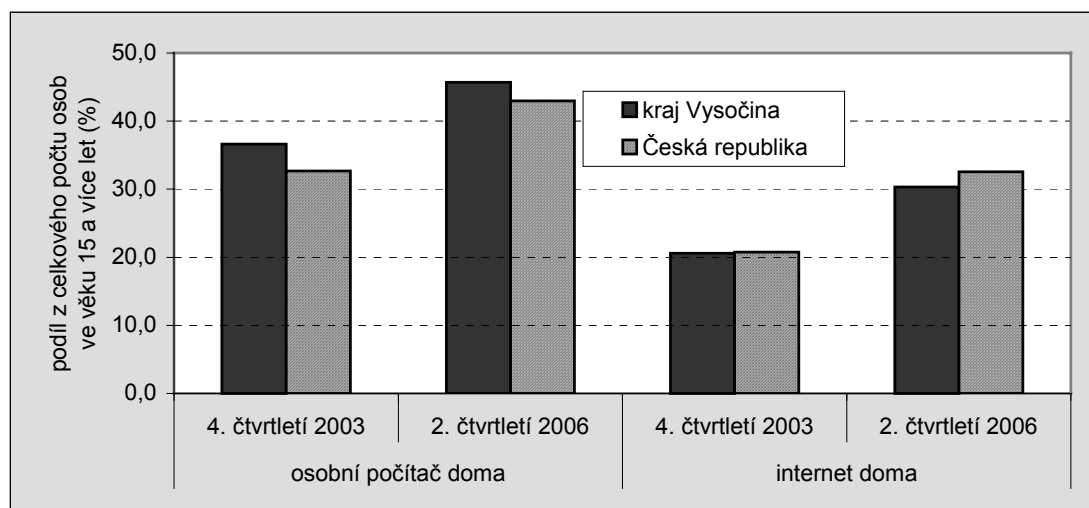
Tab. 2.2.6 Počítačová odborníci (VŠPS)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Index 2005/2000
Odborníci v oblasti výpočetní techniky (ICT experti) celkem (tis.osob)	2,6	3,2	2,9	1,5	2,4	2,8	107,7
v tom (%):							
vědci a odborníci	42,3	28,1	34,5	33,3	33,3	25,0 ¹⁾	-17,3
techničtí pracovníci	57,7	68,8	65,5	66,7	66,7	75,0 ¹⁾	17,3
z celku (%):							
muži	96,2	90,6	93,1	100,0	95,8	82,1 ¹⁾	-14,0
ženy	7,7	9,4	6,9	0,0	8,3	17,9 ¹⁾	10,2

¹⁾ rozdíl v procentních bodech

Podle výsledků šetření mělo v roce 2006 k dispozici mobilní telefon pro soukromé účely již 85,5 % obyvatel kraje patnáctiletých a starších (o 14,7 bodu více než v roce 2003). To bylo o 2,4 bodu více než činil stejný podíl za celou Českou republiku, v níž však podíl osob s mobilním telefonem rostl rychleji než na Vysočině.

Graf 7 Jednotlivci s přístupem k osobnímu počítači a internetu doma

Osobní počítač mělo v roce 2006 k dispozici 45,7 % obyvatel kraje ve věku 15 a více let (o 9,1 bodu více než v roce 2003 a o 2,7 bodu více než v celé České republice) a internet 30,3 % osob této věkové skupiny (o 9,7 procentního bodu více než roku 2003, ale o 2,3 bodu méně než je údaj za Českou republiku).

Z dat výběrového šetření pracovních sil jsou k dispozici některé údaje o počítačových odbornících v kraji. Ty naznačují, že počet počítačových odborníků se na Vysočině pohybuje kolem tří tisíc osob.